

**ZAVIČAJNA DJELATNOST U SLOVENSKIM NARODNIM
KNJIŽNICAMA I U KNJIŽNICI IVANA POTRČA PTUJ**

Local Studies in Slovenian General Libraries and the Ivan Potrč
Library Ptuj

Mira Petrovič

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj
mira.petrovic@knjiznica-ptuj.si

UDK / UDC **027.022(497.12Ptuj)**

Stručni rad / Professional paper

Primljeno/ Received: 17.11.2023.

BROJ
BIBLIOGRAFSKE
JEDINICE

464

Sažetak

Cilj. je rada predstaviti organiziranost zavičajne djelatnosti u slovenskim narodnim knjižnicama i njihove međusobne načine povezivanja na nacionalnoj razini. Kao primjer organizacije zavičajne djelatnosti u narodnoj knjižnici prikazana je zavičajna djelatnost narodne knjižnice u Ptuju.

Pristup/metodologija/dizajn. Da bi predstavila organiziranost zavičajnosti u slovenskim narodnim knjižnicama, autorica se koristila deskriptivnom metodom, uz upotrebu zakonodavstva i stručne literature.

Rezultati. Prikazana je organizacija zavičajne djelatnosti u slovenskim narodnim knjižnicama i koordinacijska uloga ptujske knjižnice, koja je 2022. godine postala centrom kompetencija za zavičajnost.

Originalnost/vrijednost. Rasprava bi mogla biti dobro polazište za planiranje buduće suradnje slovenskih i hrvatskih narodnih knjižnica na području zavičajne djelatnosti.

Ključne riječi: knjižnica Ivana Potrča Ptuj, narodne knjižnice, Slovenija, zavičajne zbirke, zavičajnost

Abstract

Purpose. This paper aims to present how local studies are organized in Slovenian general libraries and ways the libraries collaborate at the national level. The activities of the Ptuj library are presented as an example of organizing local studies in a general library.

Approach/methodology/design. In order to present the organization of local studies in Slovenian general libraries, the author uses the descriptive method, citing legislation and literature on the subject.

Findings. The paper describes the organization of local studies in Slovenian general libraries and the coordinating role of the Ptuj library, which became a competence center for local studies in 2022.

Originality/value. This paper can be a good starting point for planning future cooperation between Slovenian and Croatian general libraries in the field of local studies.

Key words: general libraries, Ivan Potrč Library Ptuj, local studies, local studies collections, Slovenia

1. Uvod

Zavičajna djelatnost jedna je od važnih zadaća slovenskih narodnih knjižnica i podrazumijeva prikupljanje, obradu, pohranu i prezentaciju knjižnične građe, koja se odnosi na područje koje knjižnica pokriva svojom cjelokupnom djelatnošću. Knjižnica na taj način odgovara na potrebu lokalne zajednice za pronalaženjem vlastitih korijena i identiteta. Predmet je njezina interesa upravo to lokalno okruženje, a dobiveni rezultati cjelovito odražavaju njezinu kreativnost, kulturu i identitet (Petrovič i Peperko Golob, 2016, 9).

Nositelji razvoja zavičajnosti u Sloveniji danas su središnje regionalne knjižnice (SRK), koje svoju djelatnost u pravilu grade na tradiciji prvih studijskih knjižnica, a sukladno zakonu koordiniraju prikupljanje i obradu te čuvanje zavičajne građe na svom području. Sveučilišna knjižnica Maribor ostaje izvan ovog aranžmana, ali zadržava važnu ulogu u zavičajnim aktivnostima zbog svoje duge tradicije i stručnosti osoblja (Petrovič, 2016, 81).

2. Zakonski okviri zavičajne djelatnosti u narodnim knjižnicama u Sloveniji

Rad slovenskih narodnih knjižnica definiran je Zakonom o knjižnicah (2001)¹ i podzakonskim aktima. Zakon propisuje da narodne knjižnice prikupljaju, obrađuju, štite i prenose zavičajnu građu (članak 16.). Za stručnu obradu i čuvanje nacionalno važne

¹ Zakon o knjižnicama

zavičajne građe slijede upute nacionalne knjižnice (članak 24. i 33.). Zavičajnu djelatnost, između ostalog, mogu obavljati i knjižnice visokih škola i sveučilišta (članak 29.).

Zakonom se formalno uvode i SRK koje obavljaju četiri zasebna zadatka (članak 27.): pružanje povećanog i zahtjevnijeg izbora knjižnične građe i informacija, pružanje stručne pomoći knjižnicama, koordinacija skupljanja, stručne obrade i čuvanja zavičajne građe te usmjeravanje otpisane građe na svom području. Na taj su način u sustavu organizacije knjižnica u Sloveniji ukinuti sustav matične djelatnosti i državna matična služba te su uvedena četiri posebna zadatka SRK-ova (Videc, 2015, 75). Mreža narodnih knjižnica uspostavljena je 2003. godine *Pravilnikom o izvajanju knjižnične dejavnosti kot javne službe*.² Ministarstvo kulture odredilo je deset SRK-ova i njihova područja za koja obavljaju posebne zadatke, a Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici (NUK) odredilo je da usmjerava stručni rad savjetodavnih službi u SRK-ovima i koordinira zavičajnu djelatnost. Slovenija je tako podijeljena na deset knjižničnih područja, a u svakom od njih posebne zadatke obavlja jedna SRK³. SRK-ovi surađuju s narodnim knjižnicama na svom području u obavljanju svojih zadataka, s ciljem osiguravanja što ravnomjernijeg razvoja knjižničkog sustava u Sloveniji. Provedbu posebnih zadataka SRK-ova i njihovu koordinaciju financira Ministarstvo kulture na temelju dostavljenog programa rada koji knjižnice šalju na izravan zahtjev.

Sadržaj posebnih zadataka SRK-ova bio je pobliže određen *Pravilnikom o izvajanju posebnih nalog osrednje območne knjižnice (2003)*⁴, koji je ukinut 2023. godine donošenjem novog *Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe (2023)*.⁵ U skladu s njim se u okviru nacionalne koordinacije zadataka SRK-ova izrađuju smjernice za provedbu posebnih zadataka SRK-ova za razdoblje od pet godina. SRK-ovi sami ostvaruju nacionalnu koordinaciju na temelju polazišta Ministarstva kulture (čl. 41.).

Dodatna osnova za obavljanje zavičajne djelatnosti u narodnim knjižnicama jesu *Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (2018)*⁶, koji definiraju zavičajnu djelatnost kao jednu od uloga knjižnice u svrhu podupiranja razumijevanja, istraživanja

² Pravilnik o uvjetima obavljanja knjižnične djelatnosti kao javne službe

³ Status središnje regionalne knjižnice dobilo je 10 knjižnica: Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Ptuj i Ravne na Koroškem.

⁴ Pravilnik o provedbi posebnih zadataka središnje regionalne knjižnice

⁵ Pravilnik o uvjetima za obavljanje knjižnične javne službe

⁶ Stručne preporuke i standardi za narodne knjižnice

lokalne zajednice i izgradnje svog identiteta, promicanja interesa za lokalnu sredinu, svijesti o pripadnosti lokalnoj zajednici i brige za očuvanje vrijednosti lokalne sredine.

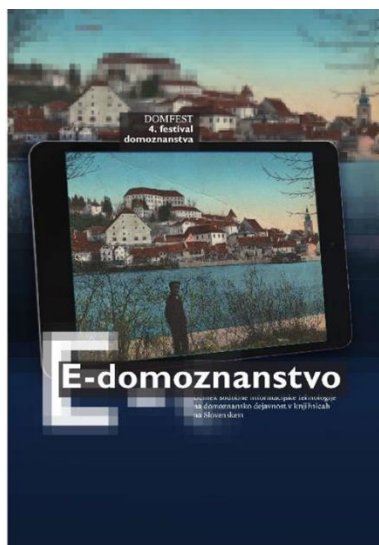
3. Aktivnosti središnjih regionalnih knjižnica na području zavičajne djelatnosti

Kao što smo vidjeli, jedan od četiri posebna zadatka SRK-ova jest koordinacija skupljanja, stručne obrade i čuvanja zavičajne građe. Na taj je način na SRK-ove preneseno sustavno uređenje zavičajne problematike, pri čemu surađuju s NUK-om, Sveučilišnom knjižnicom Maribor i Savezom bibliotekarskih društava Slovenije, sekcijom za zavičajnost i kulturnu baštinu⁷. SRK-ovi daju knjižnicama na svom području savjete o sakupljanju, stručnoj obradi i sređivanju zavičajnih zbirki te provode bibliografsku obradu zavičajne građe s područja SRK-ova i normativnu kontrolu autora.

2023. završava se točno dvadeset godina od imenovanja SRK-ova. Tijekom tih godina, SRK-ovi su se u okviru nacionalne koordinacije međusobno tijesno povezali i postigli značajne uspjehe. Suradnja SRK-ova, koordinirana provedba područnih zadataka i planski razvoj aktivnosti bili su temeljna podloga mnogim zajedničkim projektima narodnih knjižnica. U sklopu provedbe koordinacija skupljanja, stručne obrade i čuvanja zavičajne građe na nacionalnoj razini, pripremljena su različita stručna ishodišta i napravljeni popisi stanja zavičajnih zbirka u SRK-ovima i središnjim knjižnicama u regijama (2007, 2009, 2017).

SRK-ovi od 2009. godine organiziraju Domfest – festival zavičajnosti. Ovo je najvažniji događaj na području zavičajnosti u narodnim knjižnicama koji SRK-ovi organiziraju svake dvije godine, svaki put u drugom SRK-u. Na Festivalu se predstavljaju postignuća knjižnica i raspravlja se o odabranoj aktualnoj temi iz područja zavičajnih studija. Svaki se put objavi i zbornik radova sa stručnim člancima o odabranoj temi (Slika 1).

⁷ Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Sekcija za domoznanstvo in kulturno dediščino

Slika 1. 4. Domfest u Ptuj, zbornik radova (2016)

Najveće postignuće SRK-ova u prvom desetogodišnjem razdoblju jest digitalizacija zavičajne građe, mogućnost da korisnici pristupaju građi na daljinu i brzo uvođenje novih informacijskih tehnologija, koje knjižnice pretvaraju u informacijska i kulturna središta. (Bon, 2013, 8). Vrlo je važno naglasiti da je upravo, zahvaljujući povezivanju knjižnica na nacionalnoj razini, bilo moguće započeti koordiniranu digitalizaciju i uspostavu nacionalnih portala za digitaliziranu građu. Tako danas svi SRK-ovi vrlo uspješno digitaliziraju zavičajnu građu i objavljuju je na knjižničnim portalima Kamra, Digitalna knjižnica Slovenije i Obrazi slovenskih pokrajin. Digitalizaciju građe provodi i većina narodnih knjižnica, a ovisi, naravno, o tome kakve se zbirke čuvaju u pojedinoj knjižnici.

Portal Kamra osnovan je kao prvi zajednički portal narodnih knjižnica. Nastao je 2006. u sklopu partnerstva između NUK-a, središnjih regionalnih knjižnica i Zajednice narodnih knjižnica⁸, a kao četverogodišnji projekt (2004.–2008.), financiran od strane Ministarstva kulture u okviru programa SRK-ova. Kamra je stranica koja objedinjuje digitalizirane sadržaje iz područja zavičajnosti u knjižnicama i drugim lokalnim kulturnim ustanovama. Digitalizirani sadržaj tako je dostupan na jednom mjestu, a nastaje u onim organizacijama koje su najkompetentnije u svom području. Kamra im osigurava besplatnu infrastrukturu i osposobljava nove partnere kako bi i oni mogli predstaviti sadržaje od lokalnog značaja u digitalnom obliku putem interneta. Sadržaj Kamre predstavljen je kao priča, s popratnim tekstovima i pripadajućim digitaliziranim objektima i metapodacima.

⁸ Združenje splošnih knjižnic

Portal Kamra vodi Središnja knjižnica Celje u uskoj suradnji sa središnjim regionalnim knjižnicama u kojima se nalaze područni uredi i Zajednicom narodnih knjižnica (Kamra n. d.). Krajem 2022., na portalu Kamra objavljeno je 958 digitalnih zbirki s 53.234 multimedijaska elementa⁹ (Poročilo Kamra, 2023, 18).

Narodne knjižnice također su važni partneri u izgradnji Digitalne knjižnice Slovenije (dLib.si), središnje slovenske digitalne knjižnice, koja omogućuje pristup raznim digitalnim sadržajima iz područja znanosti, umjetnosti i kulture. Središnja knjižnica Celje i Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, zajedno sa Sveučilištem u Ljubljani, bile su partneri u projektu Digitalna Knjižnica Slovenije – dLib.si, odnosno sudionici razvoja od samog početka portala dLib.si. (Krstulović, 2016, 48). Za razvoj i održavanje portala dLib.si brine se NUK, koja također pridonosi velikom dijelu građe. U izgradnji digitalne knjižnice ustupanjem građe sudjeluju i brojni partneri NUK-a. Digitalizirani materijal većinom osiguravaju slovenske knjižnice i druge baštinske ustanove, dok izvorni digitalni sadržaj uglavnom osiguravaju izdavači, autori i drugi partneri (dLib n. d.). Narodne su knjižnice do 2016. godine dLibu objavile više od 160.000 digitalnih jedinica¹⁰, što iznosi 22 % svih sadržaja objavljenih na portalu (Krstulović, 2016, 49), a do 2023. godine više od 220.000 digitalnih jedinica digitalizirane građe, odnosno 21 % sadržaja portala (Krstulović, 2023).

Najmlađi zajednički portal, osnovan 2020. godine, internetski je biografski leksikon *Obrazi slovenskih pokrajin*. U njemu su objedinjene biografije poznatih osoba iz slovenskih krajeva te Slovenaca u inozemstvu i svijetu. Njime upravlja Gradska knjižnica Kranj u suradnji sa SRK-ovima, u kojima se nalaze i područni uredi (Obrazi slovenskih pokrajin n. d.). Krajem 2022. godine na portalu su objavljene 5.534 biografije (Statistično poročilo OSP, 2023, 3).

4. Zavičajnost i zavičajne zbirke u Knjižnici Ivana Potrča Ptuj

Knjižnica Ivana Potrče Ptuj jedna je od 58 slovenskih narodnih knjižnica, koja pruža javne usluge za stanovnike šesnaest općina Spodnjeg Podravja, u kojima živi oko

⁹ Multimedijски elementi temeljni su elementi sadržaja portala Kamra. To mogu biti dokumenti, slike, videozapisi ili audiozapisi. Svaki element opisan je metapodacima koji osiguravaju upravljanje i poboljšavaju točnost upita za pretraživanje.

¹⁰ Digitalna jedinica bibliografski je zapis na portalu, zajedno sa svim pripadajućim datotekama. U korelaciji s fizičkim izdanjima, digitalna jedinica može biti digitalizirana knjiga, broj novina, članak, razglednica, snimka s gramofonske ploče, plakat, virtualna izložba, rukopis itd.

70.000 ljudi. Kao jedan od deset SRK-ova, obavlja i četiri posebna zadatka za tri općine u Ormožu i okolici.

Posebno je prepoznatljiva kao čuvarica pisane baštine, koju uspješno predstavlja široj javnosti i u virtualnom okruženju. Osobito su vrijedne zbirke zavičajne građe te brojna dragocjena i rijetka djela prošlih stoljeća među kojima su najstarija ona iz 15. stoljeća. Jedna je od vodećih slovenskih narodnih knjižnica na području zavičajne djelatnosti i digitalizacije pisane baštine, a objavljuje građu na nacionalnim portalima Digitalna knjižnica Slovenije, Kamra i Obrazi slovenskih pokrajin.

Počeci organizirane zavičajne djelatnosti sežu u godine nakon osnivanja Studijske knjižnice u Ptuj (1948. godine), kada se Andrej Kovač, prvi bibliotekar, profesionalno posvetio i zavičajnim studijama. Vrlo važni iskoraci u njezinu razvoju učinjeni su stjecanjem obveznog primjerka (Zakon o obveznom slanju tiska, 1971.), osnivanjem samostalnog zavičajnog odjela (1994.) te fizičkim izdvajanjem zavičajne građe iz zbirke Studijskog odjela (2000.) na prijelazu tisućljeća. U narednim godinama slijedi uređenje evidencije zavičajne građe u katalogu COBISS, početak redovne obrade zavičajnih članaka i sastavnica, retrospektivni unos starije građe i zbirki, projekti digitalizacije itd. (Petrovič, 2018, 198).

Odjel za zavičajnost ptujske knjižnice danas obavlja zavičajnu djelatnost za područje koje knjižnica pokriva svojom cjelokupnom djelatnošću. Kao SRK, koordinira i prikupljanje, obradu i čuvanje zavičajne građe na području Spodnjeg Podravja. Prikupljanju zavičajne građe pristupa se promišljeno i sustavno, u skladu sa stručnim načelima i tradicijom koja je rezultat višedesetljetnog organiziranog rada. Zavičajnu građu nabavlja se kupnjom, no vrlo je važan izvor i obvezni primjerak te posebice donacije, što je rezultat dugogodišnjeg bliskog kontakta sa sredinom u kojoj knjižnica djeluje. Zavičajna zbirka broji više od 28.000 jedinica knjižnične građe, obrađenih u središnjem katalogu COBISS, iako sva građa u njemu još nije dostupna (sitni tisak, rukopisi itd.).

Osim zavičajne građe, u svojim se zbirkama čuva i građa koja nema zavičajni karakter, ali predstavlja našu kulturnu baštinu.¹¹ Najstarija knjižnična građa sačuvana u zbirkama koja je spomenik kulture, potječe iz 15. stoljeća, odnosno s početaka tiskarstva

¹¹ Na temelju članka 5. Zakona o knjižničarstvu, spomenicima kulture proglašavaju se kodeksi, listine i druga rukopisna građa te knjižna, kartografska, notna i slična građa nastala prije 1800. godine.

(Slika 2). Posebno se izdvajaju tri prvotiska ili inkunabule (1475., 1480. i oko 1497.)¹², dva primjerka Dalmatinove Biblije (1584.), Valvasorovu *Die Ehre dess Hertzogthums Crain* (1689., 1877.), Huserovo izdanje Paracelzovih djela (1616.)¹³, nekoliko izdanja poznatog Kreuterbucha Adama Lonicera (1582.¹⁴, 1620. i 1697.) itd. (Zmazek, 2019). Osobito je vrijedan niz slovenskih tisaka iz 18. i 19. stoljeća, među kojima se nalaze i djela autora značajnih za naše krajeve (Anton Krempl, Peter Dajnko, Stanko Vraz, Matej Slekovec...). Mnogi su njihovi radovi već digitalizirani i dostupni su na portalu Digitalne knjižnice Slovenije.

Njihovo pohranjivanje u Odjelu za zavičajnost ima smisla jer se, kao i kod zavičajne građe, radi o posebno brižno čuvanoj građi koja je dostupna samo za korištenje u čitaonici. Zavičajnu građu i aktivnosti prezentira se na manifestacijama i izložbama kroz bibliografski rad i publicističke aktivnosti.

Slika 2. U Odjelu za zavičajnost čuva se i knjižno blago koje datira iz 15. i 16. stoljeća. Na fotografiji je bogato ilustrirani misal *Missale secundum ritum sancte ecclesie Pragensis in Bohemia* iz 1522. godine koji sadrži nekoliko pergamentnih listova. Knjiga je restaurirana 1986. (foto: Srđan Mohorič, arhiva knjižnice).

¹² Digitalizirana izdanja dostupna su na portalu dLib: <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-DHF5EMW5>, <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-HX505ZAD>, <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-UWRU2PES>

¹³ Digitalizirano izdanje dostupno je na portalu dLib: <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-1JW0WN8S>

¹⁴ Digitalizirano izdanje dostupno je na portalu dLib: <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-1B1ZA8XL>

Slika 3. U Knjižnici Ivana Potrča Ptuj čuva se osobne ostavštine nekih poznatih zavičajnika. Najopsežnije su zbirke Ivana Potrča, dr. Štefke Cobelj i Ive Arharja. Središnje mjesto među ostavštinama pripada zbirci književnika Ivana Potrča, po kojem knjižnica od 1993. godine nosi ime. (foto: Albin Bezjak, arhiva knjižnice).

U skladu sa suvremenim stručnim polazištima, zavičajne zbirke nastoje se neprestano unaprijediti, upotpuniti i što bolje prezentirati potencijalnim korisnicima. Tako su proteklih godina bili uređeni podaci za zavičajnu građu u zajedničkom katalogu, retrospektivno uneseni u njega dijelovi starijeg fonda te obrađene i predstavljene neke osobne ostavštine. Uređeni su uvjeti materijalne zaštite građe i pokrenuti brojni projekti digitalizacije, omogućivši najširu dostupnost uz istovremenu zaštitu građe u fizičkom obliku.

Upravo su zavičajni sadržaji ono što knjižnice mogu uspješno ponuditi u digitalnom okruženju, stoga je razumljivo da je Odjel za zavičajnost nezaobilazan u svim projektima digitalizacije građe i nositelj aktivnosti pri unosu sadržaja na portal Kamra i izradi mrežnog biografskog leksikona *Obrazi slovenskih pokrajin* za područje Spodnjeg Podravja. Pritom se knjižnica povezuje s srodnim institucijama, poput muzeja i arhiva, kao i sa školama, društvima i pojedincima koji također prikupljaju zavičajnu građu ili istražuju lokalne teme.

Tijekom godina posebna pozornost posvećivala se i promicanju projekata digitalizacije i digitalizirane građe. U lokalnim novinama objavljeni su članci o digitalnoj knjižnici i digitaliziranoj građi. Digitalne zbirke predstavljene su u emisijama lokalne radiopostaje o kulturi i na lokalnoj televiziji te promovirane na mrežnom portalu Kamra i

mrežnoj stranici Knjižnice. Za korisnike organizirani su tečajevi s prezentacijom digitalne knjižnice i načina pretraživanja građe. Promišljenim i planiranim odabirom građe za digitalizaciju te uz intenzivnu promociju, s godinama postignut je veliki interes korisnika (Doberšek, 2016, 22).

O uspješnosti knjižnice na području digitalizacije svjedoče i statistički podaci. Od 2006. do 2022. godine Knjižnica Potrča Ptuj digitalizirala je i u Digitalnu knjižnicu Slovenije uključila 22.523 jedinice, odnosno 246.174 skenirana dokumenta. Na portalu Kamra objavila je 219 digitalnih zbirki s 3.266 skeniranih dokumenata, a u leksikonu *Obrazi slovenskih pokrajin* 571 biografija poznatih zavičajnika (Letno poročilo 2022, 2023). Ovi je uspjesi svrstavaju među najuspješnije narodne knjižnice na području digitalizacije zavičajne građe u Sloveniji.

5. Ptuj – centar kompetencija za zavičajnost

Posljednjih godina došlo je do promjena na razini nacionalne koordinacije SRK-ova. Od 2023. godine, temeljem *Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe* (2023), SRK-ovi sami ostvaruju nacionalnu koordinaciju na temelju polazišta Ministarstva kulture.

U dogovoru među SRK-ovima, ptujska je knjižnica 2018. godine preuzela vodeću ulogu na području zavičajne djelatnosti i postala središte za koordinaciju zavičajne djelatnosti u Sloveniji. Godine 2022., Povjerenstvo za centre kompetencija Zajednice narodnih knjižnica dodijelilo joj je status centra kompetencija za zavičajnost. Centri kompetencija osiguravaju produbljeno poznavanje, razvoj i optimizaciju rada određenog područja ili usluge u mreži narodnih knjižnica na nacionalnoj razini. Uvode nova zajednička stručna i razvojna rješenja s odgovarajuće osposobljenim kadrom i specijaliziranom zbirkom knjižnične građe te osposobljavaju knjižnično osoblje (Likar, 2021, 10).

Cilj centara kompetencija za zavičajnost jest objediniti sadržaj i koordinirati provedbu zavičajnih aktivnosti u slovenskim narodnim knjižnicama. Planiraju se nova zajednička stručna i razvojna rješenja te traže načini objedinjavanja djelovanja knjižnica na zavičajnom području (Knjižnica Ivana Potrča Ptuj n. d.). U ovoj ulozi knjižnica koordinira radne skupine stručnjaka iz SRK-ova i uže radne skupine za rješavanje pojedinih stručnih pitanja te organizira stručne skupove (Slika 4) za knjižničare iz

slovenskih javnih knjižnica i prezentacije dobrih praksi. Vrlo je važna i briga o protoku informacija između SRK-ova, NUK-a, Sveučilišne knjižnice Maribor, Saveza bibliotekarskih društava Slovenije i drugih kulturnih institucija.

Trenutno se u okviru šire radne skupine pripremaju smjernice za provedbu zavičajne djelatnosti u slovenskom knjižničnom sustavu. Nakon brojnih uspješno provedenih projekata digitalizacije, posljednjih je godina među SRK-ovima aktualno i pitanje digitalizacije djela koja su još zaštićena autorskim pravom i trajnog očuvanja digitalnih sadržaja. U traženju rješenja SRK-ovi surađuju s NUK-om.

Slika 4. Od 2019. godine, u Ptujju pripremamo stručne skupove za knjižničare na području zavičajnih studija. Na fotografiji su sudionici stručnog skupa pod nazivom *2. delovno srečanje domoznancev* u Ptujju, održanom 2023. godine (Foto: Primož Potočnik, arhiva knjižnice).

6. Zaključne napomene

Slovenske narodne knjižnice, osobito SRK-ovi, također žele uspostaviti suradnju s drugim knjižnicama u Europi na području zavičajnosti i pisane baštine u knjižnicama. Praćenje zavičajne djelatnosti u hrvatskim narodnim knjižnicama posebno im je zanimljivo jer je organizacija djelatnosti u objema državama dosta slična. Hrvatske narodne knjižnice, isto kao i slovenske, veliku pozornost posvećuju uređenju, obradi i promicanju zavičajnih zbirki te digitalizaciji kulturne baštine. Ako slovenske središnje

regionalne knjižnice mogu biti primjerom dobre prakse povezivanja na području digitalizacije zavičajne građe, od hrvatskih knjižnica mogu puno naučiti o povezivanju sa srodnim kulturnim ustanovama, posebice s muzejima i arhivima.

Upoznavanje s radom slovenskih i hrvatskih narodnih knjižnica na zavičajnom području dobro je polazište za planiranje suradnje knjižnica u budućnosti. Razmjena iskustava i dobrih praksi mogla bi dovesti do bržeg razvoja i napretka zavičajnosti u obje zemlje.

Literatura

Bon, Milena. 2013. *Osrednje območne knjižnice 2003–2013*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, Center za razvoj knjižnic. Pristupljeno: studeni 5., 2023.
https://www.nuk.unilj.si/sites/default/files/dokumenti/2015/OOK_zgibanka_2013_tik.pdf

Digitalna knjižnica Slovenije. Pristupljeno: studeni 4., 2023.
<https://www.dlib.si/>

Doberšek, Milena. 2016. „Ali je digitalizacija gradiva dobra naložba v prihodnost knjižnice?“ U *E-domoznanstvo: učinak sodobne informacijske tehnologije na domoznansko dejavnost v knjižnicah na Slovenskem*, uredili Peter Štoka, Mira Petrovič i Srečko Maček, 17–25. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
https://www.knjiznice.si/wpcontent/uploads/2021/02/Zbornik_DOMFEST_4_E_domoznanstvo_2016.pdf

Kamra: digitalizirana dediščina slovenskih pokrajin. n. d. Pristupljeno: studeni 5., 2023.
<https://www.kamra.si/>

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, kompetenčni center za domoznanstvo. n. d. Pristupljeno: studeni 3., 2023.
<https://www.knjiznica-ptuj.si/o-knjiznici/kompetencni-center/predstavitev/>

Krstulović, Zoran. 2016. „Digitalna knjižnica Slovenije (dLib.si) - osrednja slovenska digitalna knjižnica.“ U *E-domoznanstvo: učinak sodobne informacijske tehnologije na domoznansko dejavnost v knjižnicah na Slovenskem*, uredili Peter Štoka, Mira Petrovič in Srečko Maček, 47–56. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
https://www.knjiznice.si/wpcontent/uploads/2021/02/Zbornik_DOMFEST_4_E_domoznanstvo_2016.pdf

Krstulović, Zoran. 2023. „Delež gradiva splošnih knjižnic v NUK. E-mail od 15. 11. 2023.“ *Letno poročilo 2022*. Ptuj: Knjižnica Ivana Potrča.
<https://www.knjiznica-ptuj.si/wp-content/uploads/2023/03/KIPP-Letno-porocilo-2022.pdf>

Likar, Tatjana, Luana Malec, Simona Resman, Kristina Janc, Milena Bon. 2021. *Strokovna izhodišča za vzpostavitev kompetenčnih centrov*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.

<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/DEDISCINA/NSKD/Drugi-dokumenti-in-gradiva/STROKOVNA-IZHODISCA-ZA-VZPOSTAVITEV-KOMPETENCNIH-CENTROV.pdf>

Obrazi slovenskih pokrajin, statistično poročilo za leto 2022. Kranj: Mestna knjižnica.

Ožura, Robert. 2023. *Poročilo Kamra: statistika 2022*. Celje: Osrednja knjižnica.

https://www.knjiznica-celje.si/images/STATISTIKA_KAMRA_2022.pdf

Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah. 2003. Uradni list RS 88.

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2003-01-4079?sop=2003-01-4079>

Pravilnik o izvajanju knjižnične dejavnosti kot javne službe. 2003. Uradni list RS 73.

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2003-01-3540?sop=2003-01-3540>

Pravilnik o izvajanju knjižnične javne službe. 2023. Uradni list RS 28.

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2023-01-0538?sop=2023-01-0538>

Petrovič, Mira i Darja Peperko Golub. 2016. „Delo in naloge domoznanc nekoč in danes: pogled iz prakse.“ U *E-domoznanstvo: učinek sodobne informacijske tehnologije na domoznansko dejavnost v knjižnicah na Slovenskem*, uredili Peter Štoka, Mira Petrovič i Srečko Maček, 9–15. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

https://www.knjiznice.si/wpcontent/uploads/2021/02/Zbornik_DOMFEST_4_E_domoznanstvo_2016.pdf

Petrovič, Mira. 2016. „Kadri v domoznanski dejavnosti – pregled stanja = Staff in local studies activity – an overview of the situation.“ *Knjižnica*, 60, no. 4: 79–106.

<https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-IJTWNRQ9>

Petrovič, Mira. 2018. „Domoznanstvo v ptujski knjižnici: oddelek, dejavnost, zbirke“. U *Knjižnica Ivana Potrča Ptuj 1948–2018 : zbornik prispevkov*, uredili Matjaž Neudauer, Milena Doberšek, Mira Petrovič, Darja Plajnšek, 189–203. Ptuj: Knjižnica Ivana Potrča.

<https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-P96F20XJ>

Portal Obrazi slovenskih pokrajin. Pristupljeno: studeni 3., 2023.

<https://www.obrazislovenskihpokrajin.si/>

Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028).

Ljubljana: nacionalni svet za knjižnično dejavnost.

<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/Zakonodaja-ki-ni-na-PISRS/Kulturna-dediscina/2ffbd52377/Strokovna-priporocila-in-standardi-za-splosne-knjiznice.pdf>

Videc, Andreja. 2015. „Izvajanje matične dejavnosti v hrvaških splošnih knjižnicah.“ *Knjižnica*, 59 2/2: 73–94. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-HTPCH14D>

Zakon o knjižnicah. 2001. Uradni list RS, št. 87. <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2001-01-4446?sop=2001-01-4446>

Zmazek, Melita. 2019. *Iz zakladnice ptujske knjižnice*. Ptuj: Knjižnica Ivana Potrča. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-PIVEKSXO>